

**Складнопідрядні
речення з кількома
підрядними**

Установи відповідності

Мети

І пам'ять житиме, аж поки буде світ.

Способу дії

Напевне, губили листоноші, бо не було відповідей.

Причини

Писав, що завжди вона буде для нього відрадою і надією.

Означальне

Написаний він був з таким почуттям, що Надійка плакала над ним.

З'ясувальне

То подивиться так, що мороз поза шкірою ходить...

Часу

Євген відвернувся, щоб Юлія не помітила його сліз.

Складнопідрядні речення з кількома підрядними поділяються на чотири різновиди:

- складнопідрядні з однорідною супідрядністю;**
- складнопідрядні з неоднорідною супідрядністю;**
- складнопідрядні з послідовною підрядністю;**
- складнопідрядні мішаного типу.**

Однорідна супідрядність

У складнопідрядному реченні з однорідною супідрядністю два і більше підрядних одного виду однаково залежать від того самого слова головного речення.

НАПРИКЛАД: *Розкажи, як за горою сонечко сідає, як у Дніпра веселочка воду позичає(Т. Шевченко).*

ЩО?

[], (як), (як).

У цьому реченні дві підрядні з'ясувальні частини стосуються дієслова-присудка розкажи в головній частині.

Намалювати схему поданого речення

- **Люблю**, коли зоря покрівлі золотить,
коли світанковий спів пташки
кругом разносять, коли од моря зір
звільняється блакить. (В. Сосюра)

[], (), (), ().

Розділові знаки

Між підрядними однорідними частинами, з'єднаними знаки одиничним сурядним сполучником *чи, або, та* (в значенні *і*), *і* (*й*), кома не ставиться.

НАПРИКЛАД: 1. *Пройшло немало років, як погас вогонь війни і вичахли гармати (Д. Луценко). [], (як) і ().*

2. *Коли землероби обсіювались і наставало більше вільного часу, слов'яни справляли свято на честь Лада (Я. Головацький). (коли) і (), [].*

Неоднорідна супідрядність

У складнопідрядному реченні з неоднорідною супідрядністю два чи більше підрядних по-різному залежать від головного речення (відповідають на різні питання, відносяться до різних слів головного речення).

2

Коли пісні мояго краю пливуть у рідних голосах,

1

3

мені здається, що збираю цілюші трави я в лугах.

(М. Рильський)

1-голове

коли?

2

супідрядне
неоднорідне
(підрядне часу)

що?

3

супідрядне
неоднорідне
(з'ясувальне)

Послідовна підрядність

У складнопідрядному реченні з послідовною підрядністю перше підрядне залежить від головного,

друге – від першого, третє – від другого.

Ці підрядні називаються: підрядні першого ступеня, підрядні другого ступеня...

НАПРИКЛАД:

1. Епохо, дай мені *завзяття* на кожен день, на кожну мить, щоб міг нащадкам розказати я про те, як ми навчались жити (П. Сингаївський).

[], (щоб), (як).

Мішаний тип

У складнопідрядному реченні мішаного типу поряд існують однорідна, неоднорідна супідрядність, послідовна підрядність.

*Зайві слова з'являються в мові тоді, коли те, **про що ми говоримо**, ще не до кінця нами осмислено, коли предмет розмови знайомий нам мало, **бо ми не маємо часу замислитись над тим**, що ми говоримо або пишемо. (А.Коваль)*

[...], (коли..., (**про що...**)...), (коли...), (**бо...**), (що...).

Порядок синтаксичного розбору складнопідрядного речення

1. Вказати, що речення складне, сполучникове, складнопідрядне, визначити головне і підрядні речення.
2. За допомогою питань встановити особливості будови всього речення (чим з'єднані підрядні речення з головним, підрядне пояснює все головне речення чи тільки певне слово або сполучення слів у ньому).
3. Визначити вид складнопідрядного речення.
4. Пояснити розділові знаки.
5. Розібрати кожную частину як просте речення.

Зроби синтаксичний розбір речення.

*Треба було ще глибоко розуміти, що мова тільки та невичерпано багата й гарна, яка виплекана твоїм рідним народом, яка живиться із народних джерел, що ніколи не замулюються.
(П. Панч)*

Перевір себе

Треба було ще глибоко розуміти,
що мова тільки та невичерпано
багата й гарна, яка виPLEкана
твоїм рідним народом, яка
живиться із народних джерел, що
ніколи не замулюються. (П. Панч)

Речення складне, сполучникове, складнопідрядне мішаного типу.

ЩО? яка? яких?
[...], (що...), (яка...), (яка...), (що...).

1 2 3 4 5

1 частина – головна.

1-2-3 – послідовна підрядність, де 2 частина – підрядне з'ясувальне (I ступеня), приєднується до головної (1) за допомогою інтонації і сполучника **що**,

3 частина – підрядне означальне (II ступеня), приєднується до підрядного I ступеня за допомогою інтонації та сполучного слова **яка**.

1-2-4-5 - послідовна підрядність.

4 частина – підрядне означальне (II ступеня), приєднується до підрядного I ступеня за допомогою інтонації та сполучного слова **яка**.

5 частина – підрядне означальне (III ступеня), приєднується до підрядного II ступеня за допомогою інтонації та сполучного слова **що**.

2-3-4 – однорідна супідрядність.

3 та 4 речення – підрядні означальні, приєднуються до головного за допомогою інтонації та сполучного слова **яка?**